

› Det store bildet

Det store bildet

Økonomiplanen er et dokument som viser de langsiktige strategiene som kommunen skal arbeide etter. Fræna kommune har hatt store økonomiske utfordringer gjennom flere år, men de siste fire årene har økonomien bedret seg i betydelig grad. Den økonomiske situasjonen er fortsatt utfordrende, men dette er nå mer i et langsiktig perspektiv. Kommunens disposisjoner de nærmeste årene vil avgjøre om den økonomiske handlefriheten vil bli vedlikeholdt over tid.

Det er vedtatt at Eide kommune og Fræna kommune skal slås sammen fra 1.1.2020. Dette legger et særskilt ansvar på kommunen for å sikre betryggende økonomistyring fram til dette tidspunkt som nå bare er litt over ett år unna. Avtalen med Eide kommune vil også være førende for de nærmeste års budsjetter. Det må i alle ledd tas hensyn til den sammenslåingen som skal skje. Alle enheter må forberede seg på sammenslåingen. Rent praktisk vil dette bety økt samarbeid, vurdering av bemanning i forhold til ny organisasjon per 1.1.2020 og samordning av regelverk, reglement og rutiner. Ulik terskel for leveranse av tjenester og ulikt volum, må tilpasses. På veldig mange områder er det et stort arbeid som nå utføres, og IKT vil i denne sammenheng spille en sentral rolle. Eide kommune og Fræna kommune er fra 1.1.2019 utmeldt av IKT Orkide, og skal selv stå ansvarlig for all IKT-drift og -strategi. Dette innebærer at området må gis et enda sterkere fokus fra ledelsen i begge kommuner.

Fræna kommune har begrenset mulighet til å øke inntektene. Kommunen utnytter muligheten til å skrive ut eiendomsskatt. Det er fremdeles mulig å øke denne fra 4 promille til 5 promille på boliger og fritidseiendommer, men rådmannen ser ikke behov for dette nå. Som dokumentet viser kan dette likevel bli nødvendig på noe lengre sikt. Forskjellen mellom Fræna og omliggende kommuners nivå for eiendomsskatt, vil også kunne bli stor. Dette er en lite ønskelig utvikling.

Rådmannen har også vurdert om det er mulig å redusere eiendomsskatten i inneværende økonomiplanperiode. Med de vedtak og utfordringer som ligger på investeringsområdet, ser ikke rådmannen at det vil være forsvarlig å gjennomføre et slikt tiltak nå. Dette har ikke minst

sammenheng med endring i eiendomsskatten fra 2019. Den såkalte maskinskatten blir avviklet over 7 år (2019 - 2025) med en sjuendedel hvert år. Fræna kommune er en av de kommunen som blir hardest rammet av denne endringen. Reduksjonen i eiendomsskatt er innarbeidet i økonomiplanen slik også statsbudsjettets forslag til refusjon er innarbeidet. Dette er nærmere omtalt i eget kapittel senere i dokumentet.

Rådmannen viser i denne økonomiplanen at Fræna kommune, i 2019, forventes å få et netto driftsresultat på 1,48 %, som blir redusert ytterligere til 0,95 i 2020. Fra 2021 er resultatet negativt og forventet netto driftsresultat utgjør -0,54% og -0,74 %i henholdsvis 2021 og 2022. Det er betydelig under det som var målsetting for perioden, å få et netto driftsresultat på minimum 1,75 %. Likevel er dette noe bedre tall enn i gjeldende økonomiplan som viste et forventet negativt resultat i 2021 på - 0,65 %. I ettertid har følgende endringer bidratt positivt:

- **Renten holder seg fortsatt lav i økonomiplanperioden selv om trenden nå er snudd og vi ser en forsiktig økning.**
- **Det ser ikke ut til å være nødvendig med en ekstra parallell på Jendem skole**
- **Endring i eiendomsskatteloven - fjerning av den såkalte maskinskatten - blir fordelt over 7 år og ikke fem som først varslet. Samtidig er det vedtatt en refusjonsordning som reduserer tapet noe.**

Etter behandling i kommunestyret 13.12.2018 er bildet slik som vist i tabellen under.

For å skape en bærekraftig kvalitetsmessig og økonomisk utvikling av kommunens tjenester, er det rådmannens vurdering at strukturelle grep innenfor kommunens tjenesteleveranser må settes i verk. Rådmannen forutsetter at politiske vedtak knyttet til endringer i kommunens struktur og tjenestetilbud fattes før disse innarbeides i budsjettforslag fra administrasjonens side.

Det understrekes likevel at det pågår et kontinuerlig arbeid for å sikre mest mulig optimal drift innenfor nåværende rammer. Dette gir seg også konkret uttrykk i denne økonomiplanen.

Økonomiplanen har en driftsdel og en investeringsdel, hvor 2019 utgjør årsbudsjettet. For å kunne legge strategier som medfører varige strukturelle endringer, må drift og investering ses i sammenheng. Som en generell regel bør alle investeringer etter rådmannens

vurdering, bidra til effektivisering av kommunal drift, reduserte driftskostnader og økt kvalitet på kommunale tjenester.

Forventet utvikling i netto driftsresultat 2019 - 2022

Alle tall i hele tusen. Prosent regnes av brutto driftsinntekter.

ÅR	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Netto driftsresultat	32 402	33 540	39 974	12 589	5 376	492	-7 218	-9 013
prosent av brutto inntekt	4,32	4,29	4,71	1,48	0,63	0,06	-0,85	-1,06
1,75 % utgjør				15 000	15 000	15 000	15 000	15 000

Ved behandling av økonomiplanen for 2017 - 2020 i desember 2016 vedtok kommunestyret følgende tillegg: *Fræna kommune skal sikre et solid fundament for framtidig drift.*

Rådmannen blir derfor bedt om å se på innsparinger i drifta. Arbeidet bør starte umiddelbart, utgangspunktet skal være den vedtatte økonomiplan og god kvalitet i tjeneste for innbyggerne. Rådmannen blir og bedt om å vurdere kommunes finansiering og utnyttning av ulike tilskuddsordninger og overføringer. Rådmann bes spesielt se på husleieutgifter og sammen med administrasjonen i Eide kommune allerede nå begynner å se på hvilke områder det kan spares på som gir rask økonomisk gevinst i begge kommunene; f.eks. at man ved naturlig avgang i stillinger vurderer om en kan gå sammen om den funksjonen som blir ledig, og slik spare lønnskostnader.

Rådmannen arbeider kontinuerlig med å finne innsparingsmuligheter. Se også kommentarer til forslag driftsbudsjett 2019. I 2018 er det imidlertid per 31.08. oppstått et betydelig merforbruk på enhetene. Dette er et forhold som gjør innsparing og reduksjon i tjenesten vanskelig å håndtere. Rådmannen har derfor i stor grad lagt arbeid i å følge opp enhetene for å redusere merforbruket i 2018. Dette med bakgrunn i at hvis enhetene holder rammen har kommunen rimelig god kontroll på økonomistyringen. Utvikling i netto driftsresultat viser at driften i økonomiplanen må tilpasses den økonomiske situasjonen. Det betyr at innsparingsmuligheter må finnes og gjennomføres.